

NYT FRA BIBLIOTEKSSTYRELSEN

N U M M E R 1 | M A R T S 2 0 0 7 | 1 7 . Å R G A N G

| bibliotek.dk - skidt eller kanel? | Børnekultur | Viden binder os sammen | Styrket kulturstatistik |

Indhold

NYT FRA BIBLIOTEKSSTYRELSEN
Nr. 1, 2007 • 17. årgang

Biblioteksstyrelsen
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon
33 73 33 73
33 73 33 22 (Biblioteksafgiften)

Telefax
33 73 33 72
33 73 33 21 (Biblioteksafgiften)

Internet
E-post: bs@bs.dk
Hjemmeside: www.bs.dk

Redaktion
Jens Thorhauge (ansv.)
Anna Christine Rasch (red.)
Joy Amandus Andersen (red. sekr.)

Tove Marie Rosendal
Lone Hansen
Herluf Henneberg Pedersen

Grafisk tilrettelæggelse
Stæhr Reklame & Marketing

Tryk: C.S. Grafisk A/S
Oplag 3.000

ISSN 1604-6048
Elektronisk ISSN 1604-6056

Foto: Lars Sidenius

Redaktionen er afsluttet 8.3.2007

Publikationen kan også hentes på
Biblioteksstyrelsens hjemmeside.

bibliotek.dk – skidt eller kanel?	3
Huset på H. C. Andersens Boluvar 2	4
Lille uddannelsesbibliotek hvad nu?	6
Hvordan skal vi betjene børn i fremtiden?	8
Børnekultur på nye måder	10
Børnekulturens Netværk gør status	11
Det er nemt at lave en lektiecafé	12
Det Innovative Bibliotek	14
Projekterfaringer fra Lokalthistorisk Netværk	16
Ny styregruppe for DEFF	17
Viden binder os sammen. Interview med Kim Østrup	18
Status på tilskudsordninger på dagbladsområdet	20
Styrket kulturstatistik	22
Nyt fra Nordbib	22
Ny styringsmodel for netbibliotekerne	23
Øget brugervenlighed i bibliotek.dk	24
Resultatkontrakt 2007-2010	26
Internationalt	28
Info	29
Publikationer	31
Personnyt	31

Fototema:

Biblioteksstyrelsen, Kulturarvsstyrelsen, Kunststyrelsen og Kulturministeriets Administrationscenter slog fredag den 2. februar dørene op for mere end 800 gæster til housewarming i det nye, fælles domicil på hjørnet af H.C. Andersens Boulevard og Hammerichsgade. Bygningen er en af Københavns markante ejendomme og er opført i 1918-20 for Revisions- og Forvaltnings Institutet, i dag Deloitte.

Hver institution har sat deres personlige præg på etagerne, og det fælles indgangspartis markante udtryk, skabt af Dorte Mandrup Arkitekterne, vidner om, at huset ikke længere er en helt almindelig kontorbygning.

I husets store foyer, på det iøjnefaldene mintturkise epoxygulv, gav Brian Mikkelsen de nye bofæller et par ord med på vejen i markeringen af, at de tre styrelser under Kulturministeriet sammen med Kulturministeriets Administrationscenter nu er under samme tag.

bibliotek.dk – skidt eller kanel?

bibliotek.dk og kørselsordningen er de mest roste af Biblioteksstyrelsens udviklingsinitiativer efter gennemførelsen af biblioteksloven i 2000. Men tiden går – og selvom vi fra første færd har arbejdet med løbende forbedringer, indkalder forslag til udvikling og sender en udviklingsplan i høring, så må vi se i øjnene, at i disse tider, hvor udviklingen ofte går meget hurtigt, så kan det, der var smart i går være forældet i dag.

It-udvikler Thomas Madsen-Mygdal slog på en konference tidligere på året et ordentligt slag i bolledejen. Han gennemgik bibliotek.dk og gav udtryk for, at vi var meget langt fra det ønskelige niveau. Vi må derfor spørge os selv om vi er på fejl kurs, eller slet og ret agterudsejlet? Det mener jeg ikke. Angrebet så bort fra en række grundlæggende vilkår, bl.a. gældende ophavsretslovgivning og det faktum, at der er grænser for hvad vi har penge til. Vi skal lytte, både til brugernes ønsker og til konstruktiv kritik, men vi skal også sortere.

Angrebet rettede sig især imod søgegrænsefladen og det forhold, at der ikke var nær nok digitaliseret materiale – at der var for meget katalog og for lidt fuldtekstdatabase. Han gjorde også tykt nar af den organisation med årsplaner og høringer af principielt hele bibliotekssektoren, som vi praktiserer i Biblioteksstyrelsen. Det er – ifølge Madsen-Mygdal – nemlig ikke den slags statslige organisationer, der kan skabe udvikling. Det kan derimod den slags små hurtige selvstyrende udviklingsgrupper, som han selv har arbejdet i. Endelig kritiserede han – og det var seminarets emne – fraværet af web 2.0 tænkning.

Det er fint at pege på digitaliseringsproblemet, men det er ikke bibliotekernes skyld, at det ikke er løst. Det er rettidshavernes. Og det er fint nok at pege på Google og et-felt søgning, der kan være en valgmulighed, men ikke erstatte den søgning, vi har i bibliotek.dk, som beskyldes for at være alt for kompliceret. Ikke desto mindre er der mange, der kan bruge den – selvom den forudsætter, at man kender begreberne 'forfatter' og 'titel'. Det er tilsyneladende ikke almindeligt blandt it-folk? Det er også vigtigt at forstå, at bibliotek.dk ikke kun består af en søgegrænseflade, men også af en underliggende infrastruktur (håndtering af bestillinger, dataintegration etc.). Og det er vigtigt at gøre det klart, at der i dagens bevillinger er plads til 2-3 årsvæk, der arbejder med udvikling af bibliotek.dk. De 15 eller 30 udviklingsårsværk, som kritikerne efterlyser, er ikke rundt om hjørnet.

Som de tidligere år har udviklingsplanen for bibliotek.dk 2007 været igennem en høring i november 2006 med en række skriftlige høringssvar og et opfølgende møde i december med lederforeninger m.v. I referatet fra dette møde er alle forslag kommenteret, og alle rejste spørgsmål besvaret. Det gælder også et længere, konstruktivt høringssvar fra fem enkeltpersoner, "Hvad er vigtigst i bibliotek.dk?", der bl.a. argumenterer for inddragelse af de sociale bibliotek.2.0 teknologier. Biblioteksstyrelsen har holdt et særskilt møde med denne gruppe, hvor også DBC var tilstede.

I forlængelse heraf vil der i 2007 blive arbejdet med, hvordan bibliotek.dk kan udvikles med inddragelse af idéerne bag web 2.0 og bibliotek 2.0. En ting er at vi faktisk er meget langt med effektiv biblioteksservice (automatisering af fjernlånsrutiner, som er en del af den udenlandske bibliotek 2.0 diskussion), en anden ting er brugerinddragelse. Biblioteksstyrelsen vil fastholde fokus på adgang til materiale på offentlige biblioteker og supplere med brugerinput og brugerspor de steder, hvor det understøtter dette fokus.

Vi må se i øjnene at alene organisationskompleksiteten i det danske biblioteksvæsen er af en sådan art, at vi ikke kan tilfredsstille de mest kræsnede nørders krav til søgefaciliteter. Men på den anden side, så har vi en infrastruktur som fungerer for rigtig mange mennesker, og som vi til stadighed skal forbedre.

Huset på H.C. Andersens Boulevard 2

I efteråret 2006 flyttede Biblioteksstyrelsen, Kulturarvsstyrelsen og Kunststyrelsen sammen med Kulturministeriets Administrationscenter ind på H.C. Andersens Boulevard 2.

Hver institution har sat deres personlige præg på etagerne. Det fælles indgangsparti vidner med sit markante udtryk, skabt af Dorte Mandrup Arkitekterne, om, at huset ikke længere er en helt almindelig kontorbygning. Foyeren og kantinens blanke minturkise gulv og Lene Tonni Kelds finurlige og poetiske mønster på glasfladerne giver besøgende en uventet modtagelse indenfor de tunge døre. Man er et sted, hvor der er højt til loftet i mere end én forstand, og hvor tanker og idéer om kunst og kultur kan fødes og næres. Her er bygningens historie i hovedtræk, kort fortalt af partner i Deloitte, Jørgen Jørgensen.

Arkitekt Albert Oppenheim tegnede i 1919 den karakteristiske ejendom på hjørnet af Vestre Boulevard og Hammerichsgade, der stod klar til indflytning i 1920. Bygherren var Revisions- og Forvaltnings Institutet, der selv flyttede ind i en mindre del af ejendommen.

Da ejendommen blev bygget i 1919-20, lå den som den næstsidste ejendom på vejen ud af København. Den sidste ejendom var den, der ligger på den anden side af banegraven, som i dag huser FOA. Ejendommen Vestre Boulevard 2 blev bygget der, hvor Aborrepareren engang lå. I anlægget var en rest af voldgraven bevaret, og her var anlagt en lille kunstig ø. Aborrepareren var en del af det grønne område med søer, som lå lige udenfor voldene og som vi i dag kender som Østre Anlæg, Ørstedsparken og Tivoli.

Ejendommen er på seks etager med tilsammen 13.200 kvadratmeter receptions- og kontorareal og kælder i to niveauer med tilsammen 5.000 kvadratmeter kælderareal.

Revisions- og Forvaltnings Institutet, i dag Deloitte, har gennem alle årene haft sit hovedkontor i ejendommen. Fra 1992 og indtil fraflytningen i slutningen af 2005 benyttede Deloitte selv hele ejendommen, der tjente som arbejdsplads for 500 revisorer og konsulenter.

Ejendommen har en særlig konstruktion med meget tykke ydermure og selvbærende søjler. Ingen af de indre skillerum er således bærende. Ejendommen har derfor været fremtidssikret, idet konstruktionen har gjort det muligt i dag at omdanne de mange cellekontorer til

åbne kontorlandskaber og flerrumskontorer efter behov.

Gennem årene har ejendommen desuden huset en lang række forskellige lejere. Fra starten indgik Københavns Kommune et tiårigt lejemål, der omfattede tre hele etager, som skulle huse Københavns Skattevæsen. Skattevæsenet fraflyttede i 1936, da domicilet "Skattepalæet" i Gyldenløvesgade blev bygget. I anledning af Skattevæsenets fraflytning blev ejendommen istandsat, og der blev installeret elevatorer, som på daværende tidspunkt gjorde ejendommen til "den mest moderne forretningsejendom i København". I stedet for én elevator, der standsede ved alle etager, kom der fire hurtiggående elevatorer, der betjente hver sin etage. Elevatorerne bevægede sig med én meter pr sekund, og man kunne således komme fra stuen til øverste etage på under 20 sekunder.

Da Revisions- og Forvaltnings Institutet indrettede ejendommen, havde man en forventning om, at virksomhedens forvaltningsafdeling ville ekspandere betydeligt. Ejendommen blev derfor indrettet med to arkivbokse på tilsammen ca. 2.000 kvadratmeter, fordelt på de to kælderniveauer. På daværende tidspunkt gik dette arkivboksanlæg for at være Nordeuropas største. Forvaltningsaktiviteten udviklede sig ikke som forventet og blev helt indstillet midt i 30'erne.

I 1955 blev Vestre Boulevard i anledning af 150-året for H.C. Andersens fødsel omdøbt til H. C. Andersens Boulevard. I dag en 1,3 km lang sekssporet hovedfærdselsåre, der løber gennem Københavns centrum.

Lille uddannelsesbibliotek hvad nu?

Uddannelsesbiblioteker i en fusionstid

Fusioner er tidens mantra. Uddannelsesinstitutionerne inden for de mellemlange videregående uddannelser (MVU) er ingen undtagelse. For seks år siden var der 200 institutioner. Så blev Centre for Videregående Uddannelser (CVUer) etableret. Det resulterede i 22 fusionerede institutioner samt nogle få fritstående.

Nu kommer næste fusionsbølge – der arbejdes i disse måneder på en lov om professionshøjskoler. Når loven sandsynligvis bliver realiseret pr. 1. januar 2008, vil alle MVU-uddannelser være samlet i syvotte professionshøjskoler, der rummer alle de tidligere uddannelsesinstitutioner inden for området.

Har fusionerne reelt ændret uddannelsesbibliotekerne?

Ser man på fusionerne i forbindelse med CVUerne, er der stor forskel på, hvor meget de har ændret arbejdsformerne og organiseringen på biblioteksområdet. Nogle steder er arbejdet forsat, stort set som om intet er sket. I de fleste tilfælde har man dog fået et fælles bibliotekssystem sammen med de øvrige institutioner, der er indgået i CVUet. Det har på det bibliografiske plan resulteret i en stor grad af standardisering, men i organiseringen af det daglige arbejde er man forsat som små, selvstændige enheder.

Enkelte CVUer har taget konsekvensen af fusionen og skabt et fælles bibliotek for hele CVUet. Men det er undtagelsen, der bekræfter reglen.

Nu står bibliotekerne over for den næste fusionsbølge – professionshøjskolerne. Hvad er nu strategisk klogest at gøre? Skal man som strudsen stikke hovedet i busken og håbe, at det går over? Eller skal man gribe chancen og være offensiv og sige, det er uddannelsesbibliotekernes store chance? Nu er der mulighed for at skabe biblioteker, der kan være med til at realisere de forventninger, der er til professionshøjskolerne om fagligt stærke og moderne studiemiljøer.

Viden i spil

Vælger man at gribe chancen, kan man bruge rapporten *Viden i spil*, der rummer et idekatalog til, hvordan fremtidens MVU-biblioteker kan organisere sig og hvilke kriterier, institutionerne skal opfylde. I rapporten accepteres udviklingen som en kendsgerning og ses som en mulighed for bibliotekerne selv om der er masser af konkrete problemer, der skal løses. Rapporten kan hentes på www.uvm.dk

Blandt bibliotekspersonalet er der stor opmærksomhed på problemstillingen. I slutningen af januar afholdt Fagligt Forum en konference, som samlede over 90 personer fra MVU-bibliotekerne, der kom for at høre om og kommentere rapporten.

Heldigvis er der også i Undervisningsministeriet fokus på bibliotekerne. Dette er kommet til udtryk ved, at ministeriet har igangsat arbejdet med rapporten og efterfølgende har bevilget penge til frikøb af en bibliotekskonsulent på halvtid fra januar 2007 med særligt fokus på MVU-området.

Skal rapportens ideer realiseres, er det vigtigt at sikre, at de små uddannelsesbibliotekers nære tilknytning til den enkelte uddannelses studiemiljø bevares. Samtidig skal der skabes en samlet biblioteksorganisation inden for professionshøjskolen. Med andre ord: centralisering af dele af biblioteksfunktionen må ikke resultere i, at det decentrale arbejde, der er inden for den enkelte uddannelse og dets undervisningspersonale, tabes. Rati-

onaliseringer skal foretages – ikke for at spare penge, men for at sikre, at de eksisterende ressourcer udnyttes optimalt.

I det fremtidige arbejde bør vi have fokus på bibliotekernes og professionshøjskolerne kernefunktioner, således at ressourcerne anvendes så effektivt som muligt på de primære opgaver. Sekundære funktioner placeres eksternt eller i fællesskaber, hvor en bedre implementering og drift kan opnås. Tiden er moden inden for MVU-området til tværgående initiativer, og mange kan se mulighederne. Et oplagt eksempel på et sådan samarbejde er etablering af et fælles vidensregistreringssystem. Dette arbejde er der allerede taget hul på, idet der er nedsat en arbejdsgruppe på tværs af alle de nuværende CVU'er. Arbejdsgruppen skal kigge på, om det er muligt at tilpasse de systemer, universiteterne allerede bruger, til vores område.

Det samarbejdende biblioteksvæsen

Det er vigtigt, at de nye professionshøjskoler ikke lukker sig om sig selv, men tænker i tværgående tiltag, hvor det er muligt mellem de enkelte højskoler, men også i forhold til det samlede biblioteksvæsen. Det bliver vigtigt i den kommende tid at få afklaret hvilke opgaver, der bedst løses i netværk, og hvilke, der bedst løses på nationalt niveau. Dette stiller krav til DEFF og Biblioteksstyrelsen om, at de er klar til at agere og støtte fælles initiativer.

Midt i det øgede fokus på MVU-området må det ikke glemmes, at der også inden for uddannelsesbibliotekerne stadig fin-

des mange små uddannelsesbiblioteker. Nogle vil skulle igennem processer, der minder om det, der sker inden for MVU-området og vil måske kunne bruge nogle af idéerne fra rapporten. Inden for andre områder vil uddannelsernes biblioteker også i fremtiden være små enheder. Et område, der bør have særligt fokus i den nærmeste periode, er de studieforberevende uddannelser – gymnasierne. Det er gennem gymnasiebibliotekerne, man sikrer, at de studerende, der kommer på MVU-uddannelserne og universiteterne, har de nødvendige studiekompetencer.

Bliver visionen om at få etableret syv-otte store uddannelsesbiblioteker inden for MVU-området realiseret, vil det fremtidige bibliotekslandskab ændre sig væsentligt. Uddannelsesbiblioteker vil ikke kun være små enheder med ganske få medarbejdere. Inden for MVU-området vil der være store biblioteker, som skal finde deres naturlige plads i forhold til det samlede biblioteksvæsen. Et væsen, som fremover vil bestå af folke-, forsknings- og uddannelsesbiblioteker. Lykkes det at etablere et fornuftigt samarbejde og arbejdsdeling mellem de forskellige områder, kan det blive et kvalitetsløft til hele biblioteksvæsenet.

Dialogen er i gang:

Hvordan skal vi betjene børn i fremtiden?

Buketten af idéer var stor og broget, da 100 børnebibliotekarer, skolebibliotekarer, børnekulturkonsulenter og forvaltningsfolk fra hele landet mødtes til det første dialogmøde om fremtidens biblioteksbetjening af børn den 28. februar i Kolding.

Konkrete idéer og anbefalinger til, hvordan vi kan give børn det bedst mulige bibliotekstilbud i fremtiden – det er dagsordenen for de tre dialogmøder på Kolding Bibliotek den 28. februar, på Gentofte Hovedbibliotek den 7. marts, og på Aarhus Hovedbibliotek den 14. marts. På mødet i Kolding var der bred opbakning til den overordnede strategi, som direktør Jens Thorhauge fra Biblioteksstyrelsen lagde ud med:

- Børn har ændret medievaner, og både det fysiske og det virtuelle bibliotek skal give børn adgang til alle de medier, informationer og kompetencetilbud, de er interesserede i.
- Det fysiske bibliotek skal ikke fungere som bogdepot – det skal være et forunderligt rum med nye indretningskoncepter og en ny udvidet bibliotekarrolle med gode muligheder for interaktive relationer med børnene
- Get moving og kom ud dér, hvor brugerne er: Kommer børnene ikke til biblioteket, må biblioteket komme til børnene via nye samarbejdspartnere – i børnehaver, i foreninger og i fritidslivet, og i skolen. F.eks. via integrerede folke- og skolebiblioteker.

Bedre markedsføring af bibliotekets tilbud, konkrete forslag til kompetenceudviklingsprogrammer, og strategier til at tiltrække personale med nye kvalifikationer som f.eks. viden om computerspil og de mange nye interaktive muligheder på nettet står også højt på udvalgets ønskeseddel.

Drop skrivebordet

Derefter var det forskernes tur. Lotte Nyboe fra Syddansk Universitet opfordrede til at børnebibliotekarerne dropper den faste plads bag skrivebordet og gentænker bibliotekarrollen:

- Kom ud på gulvet i øjenhøjde, skab et lærings- og kommunikationsrum, og gør biblioteket til et gørested i stedet for et værested. Skrivebordet hæmmer børnenes frie samtale med bibliotekaren, børnene vil gerne kommunikere mere, viser erfaringerne fra *Spørg Olivia*, sagde hun.
- Husk at biblioteket på en og samme tid fungerer som et systemstyret rum og et halvt privat rum til fri udfoldelse – begge disse rum skal spille sammen, pointerede professor i filosofi, Carsten Thau fra Kunstakademiets Arkitektskole.

Bibliotek i flere lag

Herefter var det praktikernes tur.

- Opfat det som at biblioteksbetjeningen foregår i tre samtidige transparente lag, som når man laver en tegnefilm, anbefalede Lars Aagaard fra Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig og Flensborg.
- Det fysiske bibliotek, det digitale bibliotek, og den fortælling om biblioteket, som vi formidler til børn via vores måde at møde dem på. Og biblioteket er både et medierum, et socialt rum, et udstillings- og forandringsrum osv. Bring alle de forskellige lag og rum i spil ved række

ud efter børnene: Lyt til, hvor de er i verden, gå i dialog med dem og formidl biblioteket, så børnene oplever det som et fantastisk sted, hvor de kan blive klogere.

- Skab forunderlige rum ved at ansætte udviklingskonsulenter på biblioteket, og få fingrene ud ved at flytte fokus fra bygning til børn. Sats ikke på, at det klassiske børnebibliotek overlever!, fortsatte Helle Wiese fra Fredericia.

- Børn har i dag adgang til informationer, medier og kulturoplevelser mange steder. Det særlige vi kan tilbyde dem er engagerede voksne – derfor skal vi i langt højere grad ud at møde børn, hvor de er. I Fredericia arbejder skole- og folkebibliotek tæt sammen, og vi har bedt kommunalpolitikerne om en strategi til at samle biblioteksvæsenet. Vi har også givet kommunens 17 bibliotekstilbud hver sin profil som f.eks. børnemediatek, idébutik med fokus på et særligt emne, samarbejde med klubber, spilleklub osv.

Et godt værktøj til at udvikle biblioteker er en pædagogisk udviklingsafdeling som den, der findes på Fredericia bibliotek: Denne kerne af en pædagogisk konsulent, en IT- og mediekonsulent, og en børnekulturkonsulent og konsulenter med speciale i sprog og naturfag udvikler strategier for bibliotekerne, folkeoplysningen og livslang læring. En fælles diplomuddannelse for skole- og folkebibliotekarer er også på vej.

Giv børn bedre mediekompetencer

- Husk at børn løbende skal opdateres i, hvordan de kan bruge nettet: Tro ikke, at børn er klædt ordentligt på efter en enkelt lektion – det er en livslang proces, vi hele tiden skal følge op på, for nettet forandrer sig hele tiden, ligesom mediekon-

Baggrunden for dialogmøderne

80 % af alle danske børn bruger folkebiblioteket, men de kommer ikke så tit som for ti år siden.

Derfor har kulturminister Brian Mikkelsen nedsat et udvalg af fagfolk og eksperter, som skal skrive en rapport med forslag til, hvordan vi kan gøre bibliotekets tilbud mere attraktive for børn.

For at få så mange gode ideer og strategier i spil som muligt, har udvalget inviteret praktikere fra hele landet til tre dialogmøder her i foråret. Rapporten med udvalgets anbefalinger kommer efter sommerferien.

Biblioteksstyrelsens direktør Jens Thorhauge er formand for udvalget.

Læs mere om udvalget på www.bs.dk

vergens kræver nye færdigheder, sagde Dorte Grout fra Herning Bibliotekerne:

- Vi skal mere ud over rampen med de ting, vi faktisk kan i forhold til nye medier – slår en god idé ikke an hos børnene i første omgang, så prøv en ny form eller ramme. Vi inviterer f.eks. forældre og elever til klassemøde med spisning og internetintro, vi samarbejder med det organiserede fritidsliv, f.eks. en spejdertrup, en rideklub – og en håndboldklub, jeg dystede med i internetsøgning, som var det en håndboldkamp.

- Sats på bøger frem for tivoli og rød stueaktiviteter, anbefalede Bente Bruun fra Kolding Bibliotek: - Vi har nedprioriteret legetøjet og indrettet aflukkelige rum med formidlingsformer, der kræver deltagelse af engagerede voksne. Nogle forældre savner legeborde, spil osv. Men der er så mange andre lege- og børnekulturtilbud i byen, at vi vil bruge ressourcerne på noget andet.

Andre forslag

Fra talerstolen, salen og workshops på dialogmødet kom der bl.a. følgende:

- Skab varige rammer for samarbejdet mellem skole- og folkebibliotekarere. Opbyg f.eks. sammen en portal på nettet om nordisk litteratur som på Højby Bibliotek – på den måde kan man bruge børns fascination af digitale medier til at få dem i gang med at læse bøger.
- Skole- og folkebibliotek skal samme vej – ikke mere diskussion om det!
- Styrk materialernes bevægelighed og tænk i samme udlånssystem.
- Pålæg kommunerne at lave lokale strategier for samarbejde og opgavefordeling med børns læsning mellem folke- og skolebibliotek.

- Udvikl strategier til at arbejde sammen med daginstitutionerne om deres læreplaner.
- Velfungerende børnehavebiblioteker kræver ressourcer, ildsjæle blandt pædagogerne og aktive bibliotekarere ude i børnehaverne: Det er ikke nok blot at stille til rådighed.
- Tænk generelt i bibliotekstilbud til hele familien.
- Få fat i børnene og udvikl biblioteket ved at få så mange lokale samarbejdspartnere som muligt, sådan som man f.eks. sats på Hasle og Gjellerup Biblioteker, hvor man arbejder sammen med skoler, institutioner, foreninger, fritidsliv og boligsociale indsatser. Og laver aktiviteter som skrivegrupper, oplæsning, udstillinger af børnenes værker, lektiehjælp osv. Synlighed og samarbejde med børnene er nøgleord.
- Brug de frivillige – fra pc-nørden på ungdomsskolen til dem, der vil læse højt for børnene.
- Samarbejd ikke kun med kulturfolk - husk også sundhedsplejersker, talepædagoger osv.
- Lokalefællesskab/udlån af lokaler styrker samarbejdet.
- Små og store byer kræver hver sine samarbejdsstrategier.
- Børns behov er meget forskellige – styrk bibliotekarerne med kompetencegivende moduler på forskellige områder. Vi kan ikke nøjes med at være bogbibliotekarere.
- Generalisttiden er forbi: Bibliotekarere skal definere tydelige kompetencebehov, flere skal videreuddanne sig med master- og diplomuddannelser, gerne på andre områder. Også i brugerkontakt og kollegavejledning.
- Gør det attraktivt at være bibliotekar.

- Fasthold de børnehavebibliotekariske kompetencer.

- Lad være at barrikadere dig bag skrivebordet ude i udlånet:

Tænk i mobilt forvandlingskrivebord a la rolator med trådløs opkobling, og lav kontorarbejdet bag lukket dør på kontoret: Vagttid er brugernes tid, som du skal bruge til service. Lav en fælles strategi med voksenbibliotekarerne for, hvordan I skal møde og betjene børn – hvad det er for et indtryk af biblioteket I ønsker at give børn. Marker jer hver uge på en ny måde ude på gulvet a la *Find Holger*, f.eks. som figurer fra dotbot, børnebøger og pcspil.

- Sats på længerevarende læreprocesser som skriveværksted, multimedieværksted og rapsted i stedet for enkeltarrangementer.

- Børn har behov for tilbud, der giver dem kompetencer til at begå sig i videnssamfundet: Giv dem mulighed for at deltage i uformelle læreprocesser, hvor de kan udvikle multimodale kompetencer, så de kan begå sig i forhold til de forskellige nye mediers tegn og koder. Børn kan ikke løfte den opgave på egen hånd foran skærmen – der er behov for autoriteternes genkomst. Nye undersøgelser viser, at børn ikke er så mediekompetente som vi voksne tror, og at de har behov for en systematisk uddannelse i medier.

(Læs flere oplæg, idéer og indspark fra dialogmødet i Kolding på www.bs.dk)

Børnekultur på nye måder

Børnekulturens Netværk har netop opfordret alle landets kommuner til at deltage i et modelforsøg. Formålet er at finde nye veje og metoder for, hvordan den lokale børnekultur kan udvikles, så børn kan få adgang til gode kulturtilbud gennem hele barndommen.

Børnekulturens Netværk opfordrer i sin handlingsplan 2006-2007 kommunerne til at bruge kommunalreformen som en unik mulighed til at udvikle den lokale børnekultur.

Det gælder både de nye kommuner, hvor børnekulturen kan være det kit, der binder lokalområderne sammen, og de bestående kommuner, hvor man kan styrke den røde tråd mellem de kulturtilbud, børn møder i deres opvækst.

Børnekulturens Netværk har en vision om, at alle børn skal møde kunsten og kulturen, at alle kulturinstitutioner skal bidrage og at alle kunstarter skal inddrages.

I indsatsen for at gøre denne vision til virkelighed sættes der fokus på tre hovedtemaer fra netværkets handlingsplan. Det drejer sig om *Kultur i dagtilbud* – med særlig fokus på kunst og kultur i daginstitutionen, *Kultur i skolen* – med særlig fokus på kunst og kultur i folkeskolen og *Kultur i familien* – med særlig fokus på tilbud til familierne i kultur- og fritidsinstitutionen.

En af måderne er at iværksætte et modelforsøg, som skal løbe i to år fra den 1. juni 2007 – den 1. juni 2009. Forsøget er udviklet i tæt samspil med Børne- og Kulturchefforeningen og lokale aktører fra hele landet. Formålet med forsøgsordningen er at finde nye metoder og modeller for at udvikle og kvalificere børnekulturen i lokalmiljøet. Gennem modelforsøget vil der skabes mulighed for at højne børnekulturen i de enkelte kommuner, der deltager i modelforsøget. Dette vil også kunne ske hos kommuner, der ikke deltager direkte, men indirekte som følgekommuner, og endelig skal den er-

farings og viden, som forsøget tilvejebringer, videregives til alle landets kommuner.

Rammerne for modelforsøget

Kommunerne definerer selv deres projekt og kan ud fra de tre temaer f.eks. give alle kommunens børn mulighed for at opleve de forskellige kunstarter i dagtilbud, i skolen eller i fritiden. Børnekulturen kan være den akse, kommunens arbejde med handicappede børn eller integration drejer sig om, og den kan danne grundlag for nye tværfaglige alliancer mellem f.eks. lokale museer, skoler, institutioner og erhvervsliv.

Børnekulturens Netværk tilbyder vejledning og sparring og opfordrer kommunerne til at udvikle samarbejdsmodeller og samarbejdsmetoder i arbejdet med børn og kultur og nye formidlingsmetoder i dagtilbud, skoler og kulturinstitutioner.

For at sikre, at modelforsøget kommer så godt i gang som muligt, og at de nye børnekulturtilbud bliver forankret i den kommunale hverdag på længere sigt, er der en række forpligtelser for kommunerne i form af medfinansiering, politisk ejerskab og synliggørelse af projektet gennem formidling og vidensdeling. Det sidste for at sikre, at også de kommuner, som ikke deltager, kan hente inspiration og viden gennem forsøgsordningen.

Kommuner, som deltager i forsøget, får økonomisk støtte til deres projekter.

Der er således fokus på kompetenceudvikling undervejs i forløbet. Det er hensigten at skabe en synergieffekt, hvor deltagerne lærer af hinanden og skaber netværk.

Børnekulturens Netværk gør status

Synergieffekt

Der vil kun være plads til et mindre antal kommuner i selve modelforsøget, men andre kan deltage som følgekommuner og derved få del i information, sparring, møder og konferencer undervejs.

Kommunerne forpligter sig til at sætte fokus på de tre temaer – hver for sig eller i forskellige kombinationer, så viften af modelforsøg bliver bred og mangfoldig.

Børnekulturens Netværk har netop udsendt sin tredje statusrapport. Den beskriver første del af arbejdet med netværkets handlingsplan for 2006-2007 og afrunder handlingsplanen for 2004-2005. Statusrapporten giver et overblik over alle aktiviteterne i 2006, både i netværkets regi og hos de deltagende styrelser og ministerier. Den gennemgår desuden de aktiviteter, som Netværket planlægger at sætte i gang i 2007.

Børnekulturens Netværk har bl.a. afsluttet sit arbejde med formidling til små børn med en evaluering af forsøgsordningen i Vejle Amt og Vestsjællands Amt, publikationen *Slip fortællingen løs* og en velbesøgt erfaringskonference i november. Netværket har afholdt en række konferencer og dialogseminarer som optakt til sin nye strategi med fokus på børnekulturens rolle i kommunalreformen.

I strategien indgår desuden en idépublikation, som lægger op til det modelkommuneforsøg, der netop er blevet offentliggjort. Netværket har udgivet den første statistik med tal om børnekultur og børns kulturvaner samt tre håndbøger med inspiration til, hvordan man kan arbejde med kunst og kultur i børnehaven, skolen og fritiden.

Endelig giver Børnekulturens Netværk sit bud på perspektiverne for fremtiden. Ud over en videreudvikling af strategien for *Børnekultur i hele landet* peger netværket på læring, kreativitet og innovation samt globalisering og integration som områder, der bør arbejdes med i årene fremover.

Se statusrapporten og de øvrige publikationer på www.boernekultur.dk

Ansøgningsfristen for deltagelse i forsøget er den 16. april. Ordningen iværksættes den 1. juni 2007 og afsluttes den 1. juni 2009. Der er sat 4 millioner af til forsøget, men mest interessant er den mulige synergieffekt, som opstår ved at netop Netværkets seks parter står bag ordningen. Med Kulturministeriets fire styrelser: Biblioteksstyrelsen, Det Danske Filminstitut, Kulturarvsstyrelsen og Kunststyrelsen samt Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender og Undervisningsministeriet er her en unik mulighed for sparring og rådgivning både i forhold til erfaring med børnekultur og viden om samtlige kunstarter inden for dagtilbud, skole og fritidsområdet.

Det er nemt at lave en lektiecafé

Det var det overordnede budskab på de fire regionale informationsmøder om etablering af lektiehjælpsordninger på bibliotekerne, som i begyndelsen af februar 2007 blev afholdt i Aalborg, Middelfart, Ringsted og København. Målgruppen for lektiehjælp er to-sprogede og andre interesserede børn og unge.

I alt 44 af landets biblioteker deltog med én eller flere meget interesserede og spørgelystne repræsentanter. Det var især biblioteker fra Jylland og Storkøbenhavn, der mødte op for at høre nærmere om lektiehjælp og få gode råd og tips i forbindelse med etableringen af en ordning.

Støtte til at etablere lektiehjælp på bibliotekerne – i første omgang 2 mio. kr. – er det første konkrete resultat af en samarbejdsaftale mellem Kulturministeriet og Integrationsministeriet. Bevillingen administreres af Biblioteksstyrelsen, og BiblioteksCenter for Integration varetager en række støttefunktioner, der skal gøre det nemt for bibliotekerne at tilbyde lektiehjælp.

Integrationsministeriet har de seneste år støttet oprettelse af en lang række lektiehjælpsordninger i forskelligt regi, f.eks. på skoler og i boligforeninger. Hensigten er at give målgruppen bedre dansk kundskaber, så de kan fuldføre en ungdomsuddannelse og senere en kompetencegivende uddannelse. Lektiehjælpen giver samtidig adgang til en form for samfundsmæssigt fællesskab og kendskab til danske værdier.

Ideelle rammer

På de regionale møder blev det slået fast, at bibliotekerne af en lang række årsager er velegnede rammer for en lektiehjælpsordning. For det første ligger aktiviteten inden for bibliotekets kerneydelse: At fremme oplysning og uddannelse. Desuden er biblioteket et neutralt sted uden skoleaura, og mange børn og unge kommer allerede på biblioteket, der har et

godt omdømme blandt etniske forældre. Desuden har biblioteket både kilderne til viden og eksperterne i informationskompetence. Rent organisatorisk har bibliotekerne en landsdækkende struktur, der sikrer koordinering og videndeling, og de er vant til at arbejde på tværs af forvaltninger og at arbejde sammen med skoler, uddannelsessteder og frivillige organisationer. Endelig har bibliotekerne over mange år opbygget viden og erfaring i deres arbejde for målgruppen – de senere år også med integrationsaktiviteter.

Alligevel er der mange biblioteker, som er meget tilbage for at kaste sig ud i udviklingsprojekter, der ligger uden for de gamle kerneydelser. Hvis det passer ind i lokalrådets behov kan etableringen af en lektiehjælpsordning være en god anledning til at eksperimentere med nye tilbud.

Et overskueligt projekt

Et lektiehjælpsprojekt er overskueligt af omfang, og der stilles færre krav til egenfinansiering og regnskabsaflæggelse ved en bevilling fra Lektiehjælpspuljen end fra Udviklingspuljen. Der er ingen faste ansøgningsterminer, og BiblioteksCenter for Integration tilbyder råd og vejledning til at komme i gang samt værktøjer til opsamling af dokumentation i forbindelse med afrapportering. Det er også en fordel, at de mest oplagte samarbejdspartnere i forbindelse med rekruttering af frivillige lektiehjælpere, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Røde Kors, Ungdommens Røde Kors samt Red Barnet, har masser af erfaring i rekruttering af frivillige og i samarbejdet med dem. Siden Brian Mikkelsen og Rikke Hvilshøj

**LEKTIE
CAFÉ**

i november 2006 på et pressemøde annoncerede samarbejdsaftale og Lektiehjælpapulje, er der blandt andet givet tilsagn om etablering af en lektiecafé i Aars.

Læs mere om ansøgning og etablering af lektiecaféer og erfaringerne i Aars på Biblioteksstyrelsens hjemmeside, www.bs.dk og på Biblioteks-Center for Integrations hjemmeside www.statsbiblioteket/sbci.

Modeller for lektiecaféer

- **Etablering af basismodel**
30.000 inkl. moms
Ingen egenfinansiering
Regnskab med tro-og-love erklæring
- **Etablering af
supplerende integrationsaktiviteter**
50.000 inkl. moms
Egenfinansiering 40 pct.
Revisionspåtegnet regnskab

Der kan søges om begge modeller samtidigt, men der skal laves to separate ansøgninger. Der kan søges om etableringsstøtte til flere betjeningssteder. Der skal anvendes elektronisk ansøgningsskema. Se ansøgningsskema og vejledning på www.bs.dk/lektiehjaelp

Lektiecafé-bomærket blev præsenteret på konferencen og vil i forskellige varianter komme til at præge kampagnen fremover.

Det Innovative Bibliotek

Biblioteksstyrelsens bud på en innovationsstrategi

Det Innovative bibliotek er mere end en rapport om, hvordan 12 biblioteker klarede sig i Innovation Cup sidste år. Rapporten er også et styringsredskab, som Biblioteksstyrelsen bruger til at sætte dagsordenen for, hvordan biblioteker skal være innovative. Det er konklusionen i en projekt-opgave fra CBS i København, som en af forfatterne, Tina Pihl, her fortæller mere om.

Gennem rapporten *Det Innovative Bibliotek* giver Biblioteksstyrelsen et billede af bibliotekerne som innovativ aktør i globaliseringen. Dette billede har jeg undersøgt sammen med to af mine medstuderende på Master of Public Administration ved CBS i København.

Vi har analyseret rapporten *Det innovative Bibliotek* med udgangspunkt i Foucaults begreb 'governmentality'. Tankgangen er at Biblioteksstyrelsen via rapporten, konstruerer en bestemt opfattelse af bibliotekerne, som bibliotekerne tager til sig og begynder at styre sig selv efter.

Bibliotekerne i globaliseringen

Det Innovative Bibliotek har undertitlen "En strategisk partner i svaret på globaliseringens udfordringer". Det er derfor ikke uventet, at rapporten fokuserer på bibliotekerne i globaliseringen. Den overordnede ramme er regeringens globaliseringsstrategi. Denne ser bl.a. innovation som en måde at sikre Danmarks position i det globale samfund. Vores analyse viser, at rapporten nok placerer bibliotekerne i denne sammenhæng, men det er ikke som innovatører. I stedet præsenteres bibliotekerne først og fremmest som videnleverandører, der understøtter andre i at innovere. Rapporten tildeler hermed bibliotekerne en samfundsmæssig rolle, hvor de understøtter en overordnet samfundsmæssig strategi.

I de tilfælde, hvor rapporten beskriver bibliotekerne som egentlige innovatører, kobles denne rolle ikke til globaliseringen. Vores analyser viser, at rapporten beskriver et scenario, hvor bibliotekerne er under pres fra konkurrenter, og hvor

det derfor er nødvendigt for bibliotekerne at innovere. I vores arbejde med rapporten kaldte vi længe denne italesættelse for "Googlediskursen", fordi Google optræder som eksempel på det konkurrencepres, bibliotekerne er underlagt fra internettet og informationsteknologien. Interessant er det dog, at Google ikke fremstår som en global konkurrent til bibliotekerne. Det er bibliotekernes dagligdag, hvor brugerne vælger andre informationsleverandører, rapporten beskæftiger sig med. I denne lokale konkurrencediskurs beskrives bibliotekerne som innovatører af nye typer af services, der skal sikre, at de overlever i konkurrencen med de elektroniske videnleverandører.

Bibliotekerne som innovative organisationer

Det Innovative Bibliotek fortæller også, hvordan bibliotekerne skal innovere. Det sker i forbindelse med en benchmark af 12 biblioteker ud fra innovationsmetoden "De 7 Cirkler". Hermed giver Biblioteksstyrelsen bibliotekerne et redskab, som bibliotekerne kan styre deres innovationsprocesser med. Men ethvert redskab indeholder også en bestemt antagelse af, hvordan verden ser ud eller i dette tilfælde, hvordan bibliotekerne er, når de er innovative organisationer.

Vores analyser viser, at rapporten opfatter innovation som en strategisk aktivitet, som bibliotekerne vil være i stand til at udføre, hvis nogle fundamentale vilkår er på plads. Det drejer sig blandt andet om, at biblioteket skal tænke fremadrettet og aflæse behovene i sin omverden. Lederen samler bibliotekets

viden om denne omverden og sætter en (innovations-)strategi, som biblioteket følger.

Denne opfattelse af, hvordan man leder en organisation, er formentlig ikke fremmed, men der findes andre opfattelser af innovation. For eksempel kan innovation være drevet af entreprenøren, der får en god idé, som han eller hun sætter i værk. Innovation kan også være drevet af teknologiens udvikling, så at arbejdsgange og servicier ændres radikalt.

Men det er den strategiske opfattelse af innovation, der slår igennem i *Det Innovative Bibliotek*, og det har betydning for, hvordan "De 7 Cirkler" foreslår, at bibliotekerne organiserer arbejdet. Foruden de fundamentale vilkår, der blandt andet indeholder en innovationsstrategi, anbefaler "De 7 Cirkler" en innovationsproces, der på mange måder ligner et projektforsløb.

Vores analyse viser også, at rapportens tolkning af benchmarkens resultater er baseret på én bestemt antagelse om, hvad en innovativ organisation er. Heri indgår en relation mellem medarbejder og ledelse, hvor medarbejderne er innovatører og lederne er facilitatorer. Medarbejderne er ifølge denne antagelse altid interesserede i at innovere og altid i stand til at innovere, hvis der ikke er barrierer for dem. Lederen lægger strategien og fjerner barrierer, så medarbejderne kan komme til innovere.

Som et selvstyringsredskab for bibliotekerne bliver rapporten *Det Innovative Bibliotek* hermed ikke kun et bud på,

hvilke samfundsmæssige roller bibliotekerne skal udfylde, men også på hvordan de skal organisere deres arbejde og understøtte og udvikle deres medarbejdere.

Bibliotekernes respons

Vi har udelukkende analyseret selve rapporten og dens italesættelse af, hvordan det innovative bibliotek fremstår. Analysen bliver dog først rigtig interessant, hvis bibliotekerne tager rapporten til sig og begynder at agere i overensstemmelse med den.

At øvelsen er lykkedes for Biblioteksstyrelsen viser den senere debat i fagpressen og på konferencer, hvor bibliotekerne debatterer innovation. Nogle forskningsbiblioteker taler imod den benchmark undersøgelse, som rapporten indeholder, men ikke desto mindre har 11 biblioteker meldt sig til Mandag Morgens Innovation Cup 2007, som er baseret på den samme benchmark.

I et diskursivt perspektiv, som det vi har anvendt i vores analyse, er en italesættelse dog aldrig færdig, og derfor kan bibliotekerne stadig være med til at forme, hvad Det Innovative Bibliotek kan blive.

Artiklen er baseret på projektopgaven: Innovation og globalisering i biblioteker – En diskursiv tilgang. Opgaven er lavet af Tina Pihl, Helle Pedersen og Malene Christophersen. Den kan rekvireres hos Tina Pihl på tinap@roskildebib.dk

Biblioteksstyrelsen gennemførte i foråret 2006 projektet *Det Innovative Bibliotek* i samarbejde med Huset Mandag Morgen. 12 biblioteker deltog i projektet, som havde til formål at følge op på Biblioteksstyrelsens strategi og sætte innovation på dagsordenen i bibliotekssektoren.

Projektet er en specialudgave af Mandag Morgens *Innovation Cup 2006*, der er en konkurrence i fornyelseskraft blandt private og offentlige virksomheder. Resultatet er beskrevet i rapporten *Det Innovative Bibliotek – en strategisk partner* i svaret på digitaliseringens udfordringer, som kan læses på Biblioteksstyrelsens hjemmeside. Rapporten er udarbejdet og udgivet af Mandag Morgen for Biblioteksstyrelsen og beskriver det samlede billede af de deltagende bibliotekers innovationsprofiler.

Biblioteksstyrelsen har oplevet stor interesse for projektet og har derfor indgået en samarbejdsaftale med Huset Mandag Morgen, der har tilbudt bibliotekerne deltagelse i Innovation Cup 2007 til reduceret pris.

Følgende deltagere er tilmeldt:

- Randers Bibliotek
- Danmarks Blindbibliotek
- Odense Centralbibliotek
- Roskilde Bibliotekerne
- Borgerservice og Biblioteker i Århus Kommune
- KøgeBibliotekerne
- Høje-Taastrup Kommunes Biblioteker
- Vejle Bibliotek
- Københavns Kommunes Biblioteker
- HvidovreBibliotekerne
- Silkeborg Bibliotek
- Bibliotekarforbundet.

Projekterfaringer fra Lokalhistorisk Netværk

Lokalhistorisk Netværk har sit udspring i 2003 med projektet www.viborghistorie.dk, som blev til i et samarbejde mellem Viborg Centralbibliotek, Viborg Lokalhistoriske Arkiv og Viborg Stiftsmuseum. Efterfølgende blev projekt Lokalhistorisk Netværk i 2004 etableret som en del af Viborg Centralbiblioteks kontrakt med Biblioteksstyrelsen.

ABM-institutionerne kan supplere hinanden

Arkiver, biblioteker og museer, ABM, servicerer mange af de samme borgere. Derfor er et tættere samarbejde til gavn for både borgere og ABM-institutioner, også når det gælder formidling af lokalhistorie på nettet. Det er tanken bag Lokalhistorisk Netværk. Formålet er at vise de gode eksempler på formidling af lokalhistorie på nettet, fremme netværksdannelse mellem arkiver, biblioteker og museer uanset størrelse og være orienteret om udviklingen på området, så der skabes grobund for de gode virtuelle lokalhistoriske formidlingsprojekter.

De gode tilbud

Lokalhistorisk Netværk spiller på mange strenge for at løse sine opgaver. En del af arbejdet har gennem de seneste tre år været omfattende PR- og oplysningsvirksomhed. F.eks. udsendes mails, nyhedsbreve og breve til arkiver, biblioteker og museer om mulighederne i netværket, og projektet. Dets tilbud præsenteres løbende, hvor det er relevant. I Lokalhistorisk Netværks regi arrangeres der også et antal workshops hvert år, hvor der både kompetenceudvikles og netværkes. Her mødes man, som et af de få steder i landet, på tværs af institutioner og får indblik i hinandens ressourcer og kompetencer.

www.lokalhistorisknet.dk

Et centralt omdrejningspunkt for Lokalhistorisk Netværk er hjemmesiden www.lokalhistorisknet.dk. Her samles alt, hvad der er relevant inden for lokalhi-

storie på nettet, ABM-samarbejde og netværksdannelse. Hjemmesiden indeholder bl.a. en fortegnelse over deltagere i netværket, en erfaringsbank med artikler, links og referencer og en linksamling. At være deltager i netværket betyder, at man aktivt har meldt sig til og står med kontaktoplysninger på www.lokalhistorisknet.dk. Andre kan tage kontakt til deltagerne i netværket for at udveksle erfaringer eller samarbejde.

LOFO

LOFO står for Lokalhistorisk Formidlingsbase og er et program til brug for formidling af lokalhistorie på nettet. Programmet blev udviklet i Lokalhistorisk Netværks regi i 2005 og er i udgangspunktet en tom version af www.viborghistorie.dk. Med LOFO kan alle interesse-rede arkiver, biblioteker og museer, små som store, få et billigt program til formidling af deres by eller egns lokalhistorie. I sommeren 2007 kommer der en ny og bedre version af LOFO. I den nye version bliver der mulighed for i højere grad at individualisere siderne mht. design, menuer mv.

Ønsker du mere information om Lokalhistorisk Netværk, at blive deltager i netværket eller abonnere på Lokalhistorisk Netværks nyhedsbrev, så skriv til info@lokalhistorisknet.dk eller kig på www.lokalhistorisknet.dk.

Eksempler på lokale LOFO-sider kan ses på www.svendborghistorie.dk, www.hinneruphistorie.dk, www.borkophistorie.dk, m.fl.

Bo Öhrström

Ny styregruppe for DEFF

Med udgangen af 2006 udløb mandatet for den styregruppe, der fra 2003 har haft ansvaret for at føre DEFF fra et fem-årigt projekt til permanent organisation.

Den opgave er lykkedes, og som det fremgår af finanslovsteksten for DEFF, er formålet fortsat at udvikle digitale biblioteker:

“Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) er et organisatorisk og teknologisk samarbejde mellem forsknings- og uddannelsesbibliotekerne, som samfinansieres af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Undervisningsministeriet samt Kulturministeriet. DEFF har til formål at fremme udviklingen af et netværk af elektroniske biblioteker, der stiller deres elektroniske og andre informationsressourcer til rådighed for brugerne på en sammenhængende og enkel måde. DEFF yder tilskud til fælles udviklingsprojekter, udvikling af infrastrukturen og administrerer fællesindkøb af licenser. DEFF kan yde tilskud til internationale aktiviteter.”

Principper for konstitueringen af den nye styregruppe

Koordinationsudvalget for DEFF traf på et møde den 19. januar 2007 endelig beslutning om sammensætningen af den nye styregruppe. Sammensætningen af gruppen er baseret på en række grundlæggende overvejelser, bl.a. ud fra erfaringerne fra den forgangne periode.

Det er vigtigt at påpege, at DEFF er defineret som en samarbejdsorganisation for fag- og forskningsbiblioteker. Det indebærer, at DEFFs bevilling jf. finanslovsteksten bruges til at fremme udviklingen af en infrastruktur og et fælles netværk mellem bibliotekerne.

Der er indtil videre enighed om, at bevilningen desværre ikke rækker til at sikre fælles it-udvikling på hele universitetsområdet. Det betyder, at DEFF baseres på bibliotekernes eksisterende indsatser og ressourcer, og at styregruppens sammensætning i høj grad afspejler fokus på biblioteksudvikling.

Der er således fokus på, hvordan DEFF kan bidrage til fælles initiativer inden for de 700-800 mio. kr., der udgør forskningsbibliotekernes samlede bevilling. På den baggrund er det vigtigt, at bibliotekerne har mulighed for at øve indflydelse på aktiviteterne, enten gennem deltagelse i styregruppe og programgrupper eller i konkrete projekter.

Styregruppen sammensættes, så der udover formanden og Biblioteksstyrelsens direktør som udgangspunkt er to medlemmer fra institutioner inden for henholdsvis Undervisningsministeriets, Kulturministeriets og Videnskabsministeriets ressort. Koordinationsudvalget ønskede imidlertid også en kobling til Forskningsnettet, og formanden for Forskningsnettet, Børge Obel, er derfor også udpeget som medlem af styregruppen. Det betyder, at der er tre medlemmer fra Videnskabsministeriets ressort.

Fokuseringen på biblioteksudvikling afspejles ved, at fire ud af de ni medlem-

mer er biblioteksledere. Medlemmerne er udpeget for at varetage DEFFs interesser. De skal således i styregruppen fremme den fælles udvikling og ikke varetage institutionelle eller ressortmæssige interesser. Styregruppens sigte er strategisk, og der arbejdes på en organisatorisk model, som sikrer dette samtidig med, at den bidrager til størst mulig inddragelse af biblioteker i konkrete projekter.

Styregruppens sammensætning

- Vicedirektør Kim Østrup, IBM Danmark A/S (formand)
- Direktør Jens Thorhauge, Biblioteksstyrelsen
- Universitetsdirektør Gert Bechlund, CBS i København
- Direktør Poul Bjerregaard, Århus Købmandsskole
- Leder af biblioteket Peter Rubeck, CVU Nordjylland
- Direktør Erland Kolding Nielsen, Det Kongelige Bibliotek
- Direktør Svend Larsen, Statsbiblioteket
- Direktør Anette Winkel Schwarz, Danmarks Tekniske Videncenter
- Dekan Børge Obel, Formand for Forskningsnettet.

Styregruppen er foreløbigt udpeget for to år og er i fuld gang med at udpege formænd for DEFFs programgrupper og fastlægge de øvrige rammer for organisationen af arbejdet.

Styregruppen mødes første gang i løbet af foråret for at drøfte strategiske emner og tage stilling til konkrete spørgsmål om arbejdsform, økonomi, strategiproces, handlingsplan mv.

Viden binder os sammen

Interview med Kim Østrup, vicedirektør i IBM

Bogtemplernes tid er forbi. Fremtidens biblioteker får en anden og langt mere central rolle – en udvikling, som Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek, DEFF, kan hjælpe på vej. Det mener formanden for DEFFs styregruppe, Kim Østrup.

- I gamle dage var det Danmarks Radio, som bandt os sammen. TV-Avisen klokken halv otte, som vi alle sammen havde set. Men i en multikulturel og globaliseret verden er det den fælles evne til at finde den samme information, der skaber sammenhængskraft. Her ligger en stor opgave for bibliotekerne. Samtidig styrker en avanceret adgang til information og viden også Danmarks innovationskraft og konkurrenceevne. Og vi skal jo netop konkurrere på viden og innovation, forklarer han.

- DEFFs rolle er at få de gode idéer og de gode projekter. Vi kan være den smørelse, der skal til, for at skabe det samarbejdende biblioteksvæsen i vidensamfundet. Mere konkret er det vores opgave at lave noget mere håndgribeligt. Det kan være adgang til noget ny information, du ikke havde før. Det kan være et system, du ikke havde før. Eller det kan være en måde at gøre det samme på – bare meget billigere.

Projekter med effekt

Det er ikke kun biblioteksverdenen, der er i forandring. Det gælder også DEFF, som ændrer sin organisation i år. Kim Østrup, vicedirektør i IBM, har sagt ja til at fortsætte som formand for DEFFs styregruppe i endnu en periode – en post, han har haft siden 2000.

Hvad kommer organisationsændringen i DEFF til at betyde for måden, styregruppen arbejder på?

- Det er styregruppens ansvar at lægge en strategi, gennemføre den og bruge midlerne bedst muligt. Jeg skal ikke gætte på,

hvad styregruppen vil gøre, før den er samlet, så min programmerklæring er på det praktiske plan. Jeg håber, at vi kan træffe beslutninger om færre, men større projekter. Man skal kunne se en effekt af at bruge pengene. En blivende effekt. Jeg håber også, at styregruppen kommer til at trække mere på sekretariatet, så vi koncentrerer os om de mere overordnede, strategiske beslutninger, frem for at være sagsbehandlere.

Skal I til at være mere offensive?

- Vi har altid lagt vores dagsordener, beslutninger og mødereferater ud på nettet, og selv synes jeg, vi har været rimelig åbne. Men vi har måske behov for at komme mere i dialog med brugerne. Det er vigtigt, at vi finder en måde at kommunikere på. Ikke bare til vores biblioteksbrugere, men også til forskere og studerende.

Er der nogen grupper, som kunne have gavn af at bruge DEFF noget mere?

- I virkeligheden tror jeg, at en af de mest udfordrende ting på sigt bliver det humanistiske forskningsområde. At få noget struktur i det. Og på naturvidenskab er udfordringen, hvordan vi håndterer store datasæt.

Men helt grundlæggende tror jeg ikke, at man om ti år vil kunne skelne imellem, hvad der er folkebiblioteksbehov, hvad der er undervisningsbehov og hvad der er forskningens behov. De ting vil flyde sammen i store gråzoner.

Hvis du for eksempel får en sjælden sygdom, så kan det godt være, at du begynder at søge oplysninger om den på nettet

og faktisk gå ret langt i et forsøg på at forstå din medicinske sammenhæng. Så her er der et sammenfald mellem forskning og almeninteresse.

Har brugernes behov ændret sig over tid?

- De systemer, bibliotekarer bruger, har været anderledes, end de systemer, brugerne anvender. De fleste brugere foretrækker at søge ved hjælp af Google og Amazon. Derfor skal vi i langt højere grad kunne indstille os på at betjene brugerne med de samme værktøjer. Vi skal over i en situation, hvor brugerne ikke skal tænke over, hvor informationskilderne ligger. Det skal bare komme af sig selv.

Så det skal være nemt for brugeren at søge informationer hos DEFF?

- Ja, det skal være lige så nemt, som at bruge Google.

Fri adgang til viden

I den kommende treårsperiode skal styregruppen, siger Kim Østrup, tænke i store linjer.

- Vi skal sørge for at få det fundament rigtigt, som vi bygger vores hus på. Og derved tænker jeg på infrastrukturen, altså de grundlæggende systemer, vi arbejder med. Det svære er, at mens vi også må koncentrere os om fundamentet, er alle andre interesserede i, hvordan huset kommer til at se ud. Og jeg skal bare sikre mig, at vi ikke bygger på mosejord. At det fundament, vi laver, står fast og kan rumme alle de ting, der ligger oveni. Men det er klart, at vores omverden er interesseret i, om det kommer til at ligne

et japansk thehus eller et gotisk slot, siger han.

- En af de store udfordringer bliver, hvordan vi skal forholde os til ophavsretten. En anden udfordring er, om vi i Danmark får en publiceringspolitik for universiteterne, således at noget af det materiale, der skabes, kan lægges på åbne arkiver.

Fat i erhvervslivet

Som erhvervsmand har Kim Østrup et særligt blik for, hvordan virksomheder og DEFF kan spille sammen.

- Virksomhederne er en brugergruppe, som kan blive vigtig for DEFF fremover. Jeg synes, vi skal overveje, hvordan vi får fat i virksomhederne, som skal bruge informationsøgning som innovation. Den offentlige sektor bruger allerede bibliotekerne og DEFF på alle mulige måder, det gælder blandt andet hospitalerne. Men virksomhederne skal vi også have fat i, mener han.

- I en globaliseret verden styrker det Danmarks konkurrenceevne, at vi er i stand til at få fat i og bearbejde information fra hele verden. Kan vi gøre det hurtigere end alle andre, bliver vi også hurtigere med produkter og services. Så vi kan konkurrere på at bruge information bedst muligt. Og så er der jo så lykkeligt, at det også er evnen til at finde informationer, der skaber vores sammenhængskraft, og måske vores brand. Det er i øvrigt også derfor, at jeg – som har så travlt med mange andre ting – synes, det er spændende at få lov til at være med til at organisere og formidle hele verdens information gennem, hvad vi i gamle dage kaldte biblioteker, men som i virkelig-

heden er en helt ny ting, slutter Kim Østrup.

- Fremtidens biblioteker bliver ikke bare kulturbærere. De bliver kulturskabende, for vi ændrer jo folks vaner, når vi gør informationer fra hele verden tilgængelige. Bibliotekerne bliver porten til den globale landsby – både for den almindelige bruger og for erhvervslivet.

Status på tilskudsordninger på dagbladsområdet

I marts 2006 vedtog Folketinget en ny tilskudsordning for distribution af dagbladslignende publikationer, som Biblioteksstyrelsen fik overdraget.

I december blev den fulgt op af en ordning for distributionstilskud til Dagblade.

I mellemtiden fik styrelsen også ansvaret for administrationen af Dagbladsnævnet, som yder tilskud til etablering, omstilling eller økonomisk sanering af dagblade.

Allerede i 2004 fik Biblioteksstyrelsen ansvaret for den første distributionstilskudsordning, som er målrettet visse tidsskrifter og foreningsblade.

Dagblade

De første, der får tilskud fra den nye Dagbladspulje bliver 68 dagblade.

Puljeordningen afløser portostøtten til dagblade. Med den nye ordning kan dagbladene søge om tilskud til distribution uanset, hvordan de vælger at sende avisen ud til abonnenterne.

Hensigten med tilskudsordningen er at støtte udgivere af egentlige dagblade, da de i særlig grad bidrager til den demokratiske debat og kulturelle og samfundsmæssige oplysning. Derfor skal aviserne opfylde en række kriterier for at få distri-

butionstilskud. Blandt andet skal bladet:

- Udkomme mindst fem gange om ugen
- Henvende sig til en bred kreds af læsere
- Indeholde artikler om både politik, kultur og samfundsøkonomi
- Indeholde mere redaktionelt stof end annoncer.

Støttens størrelse afhænger blandt andet af, om dagbladet er landsdækkende eller udkommer som lokalavis. Et dagblad kan maksimalt få tilskud til 7,2 mio. eksemplarer om året.

I alt har Dagbladspuljens fordelingsudvalg uddelt godt 306 mio. kr. til dagbladene.

Folketinget oprettede den nye støtteordning sidste år, da man vedtog *Lov om tilskud til distribution af dagblade*. Loven trådte i kraft ved årsskiftet.

Fordelingsudvalget er nedsat af kulturminister Brian Mikkelsen og består af:

- Professor dr. jur. Peter Blume (formand)
- Cand. scient. pol. Kirsten Fjord
- Direktør Christian Kierkegaard
- Cand. jur. Finn Kern
- Direktør Linda Garlov.

Biblioteksstyrelsen er sekretariat for Dagbladspuljen.

Ugeaviser

Et lignende udvalg har samtidig uddelt godt 9 mio. kr. i distributionstilskud i 2007 til 10 dagbladslignende publikationer – de såkaldte ugeaviser. Kriterierne for tilskud til ugeaviser er de samme som for dagblade.

Distributionsstøtten til ugeaviserne blev allerede uddelt første gang i juni 2006 på

datoen for lovens ikrafttræden. Den var netop vedtaget i Folketinget to måneder tidligere.

Dagbladsnævnet

Dagbladsnævnet yder støtte til både dagblade og dagbladslignende publikationer med henblik på at opretholde og fremme alsidighed og mangfoldighed på det danske dagbladsmarked. Nævnet kan yde støtte til tre former for projekter:

- Etableringsstøtte til nye dagblade
- Omstillingsstøtte til et eksisterende dagblad, der er kommet i økonomiske vanskeligheder. Støtten ydes til tilpasning af bladets aktiviteter til vilkårene på markedet. Målet er at gøre bladet selv bærende.
- Saneringsstøtte til et eksisterende dagblad, der er kommet i akutte likviditetssvanskeligheder, med henblik på at forhindre umiddelbart forestående lukning og give bladet mulighed for at foretage nødvendige justeringer.

Denne støtte erstatter en tidligere ordning, hvor den statslige støtte blev formidlet via Dagspressens Finansieringsinstitut. Hensigten med loven om Dagbladsnævnet er at etablere nye rammer for statsstøtten, som giver en højere grad af gennemsigtighed og sikrer en mere enkel ordning uden den sammenblanding af offentlige og private støttemidler, som var grundlaget for Dagspressens Finansieringsinstitut.

Styrket kulturstatistik

Fra årsskiftet har Biblioteksstyrelsen fået ansvar for at koordinere det fremtidige arbejde med en kvalitetsmæssigt styrket kulturstatistik.

De følgende to år skal Biblioteksstyrelsen koordinere udviklingen af teater-, film-, medie-, museums-, biblioteksstatistik og meget mere. Arbejdet med de enkelte statistikker foregår stadig i Kunststyrelsen, Mediesekretariatet, Kulturarvsstyrelsen, Det Danske Filminstitut m.fl. Biblioteksstyrelsen har imidlertid fået tilført et årsværk, der skal sikre at bestræbelserne koordineres.

De næste to års indsats bliver ledet af en styregruppe med deltagelse af bl.a. Biblioteksstyrelsens direktør Jens Thorhauge og afdelingschef i Kulturministeriet Steen Kyed. Projektleder er undertegnede, der i en toårsperiode er overført til Biblioteksstyrelsen fra Kulturministeriet.

Resultatet af udviklingsarbejdet ventes at blive en samlet webbaseret kulturstatistik, der giver adgang til mange forskellige typer af kulturrelevant statistik. Der vil være statistikker om kulturaktørernes aktivitet som f.eks. museers og bibliote-

kers åbningstimer, antal danske film eller teaterforestillinger. Brugeren kan også tage udgangspunkt i danskerne med tal om kulturaktiviteter som læsning, teaterbesøg eller sport. Der kan suppleres med tal om udviklingen i kulturens økonomi i form af egenindtægter, offentlige tilskud og beskæftigelsestal. En fælles kulturstatistik bør desuden tilbyde links til andre landes kulturstatistik; en del af projektet handler netop om at forbedre dialogen med andre landes kulturstatistikproducenter, så mulighederne for sammenligning forbedres.

Udviklings- og koordineringsarbejdet skal sikre erfaringsudveksling, effektivitet og høj kvalitet i metoder til indsamling af data. Netop biblioteksstatistikken er en af de mest omfattende danske kulturstatistikker, baseret på effektive indsamlingsmetoder. Det har derfor været naturligt at basere koordineringsopgaven og projektlederen i Biblioteksstyrelsen.

På Kulturministeriets hjemmeside www.kum.dk kan du finde link til de eksisterende kulturstatistikker som kulturvaner, offentlige bevillinger til kultur, filmstatistik, teaterstatistik, mediestatistik, museumsstatistik, biblioteksstatistik, tal om børnekultur og en beskæftigelsesrapport.

Nyt fra Nordbib

www.nordbib.net

De sidste tre måneder har været rigtig travle i Nordbib-sekretariatet. Nordbibs hjemmeside er endelig gået i luften på www.nordbib.net og på trods af forsinkelsen, er vi stolte over resultatet, som vi håber vil falde i brugernes smag. På hjemmesiden findes information om programmet som helhed, ansøgningsbetingelser og i særdeleshed invitationer til ansøgningsrunder (projektkald) og igangværende aktiviteter som Nordbib støtter.

Projektkald og workshop

I øjeblikket er der en række aktiviteter i gang omkring den kommende policyskabende workshop om Open Access, som Nordbib i samarbejde med Nordisk publiceringsnævn for humanistiske og samfundsvidenskabelige tidsskrifter (NOPHS) holder den 23. og 24. april 2007 i Helsingør. Workshoppen retter sig mod en inviteret kreds af aktører inden for e-publicering såsom videnskabelige forlag og forskningsråd, forskningsfonde og politiske instanser. Hensigten er at skabe dialog og videndeling om konsekvenserne af og mulighederne i e-publicering og Open Access samt etablere netværk mellem relevante aktører.

Læs mere på www.nordbib.net/Initiatives---Reports/Workshop.aspx.

I januar gennemførte Nordbib et projektkald for ansøgning til Work Package 3 In-

René Olesen

Ny styringsmodel for netbibliotekerne

frastructure and Interoperability. Projekt-kaldet var for en begrænset og inviteret kreds. Nordbib modtog en ansøgning, som netop er blevet godkendt af Nordbib-styregruppen. Projektet handler om standarder og etablering af et 'excellent network' af nordiske eksperter. Projektbeskrivelsen findes på www.nordbib.net.

Ligeledes i januar åbnede Nordbib en ny ansøgningsrunde. Denne gang i et åbent projektkald. Ansøgningsfristen er den 1. april 2007 og vedrører Work Package 2 Content and Accessibility. Dette område har fire resultatmål omfattende e-publiseringsplatform og -service, e-science, kommunikationsplatform og retro-digitalisering af videnskabelige tidsskrifter. Se invitationen til projektansøgning på www.nordbib.net/Applicationterms/Calls-for-Applications.aspx

NordForsk skifter repræsentant i styregruppen og rådgiver for programmet fra februar 2007. NordForsks direktør Liisa Hakamies-Blomqvist overtager posten i styregruppen efter professor Gunnar Björkstrand, som netop er tiltrådt sin nye stilling som biskop i Finland.

Senior rådgiver Torkild Vinther, NordForsk, forlader ligeledes Nordbib-programmet og rollen som kontraktperson for Nordbib overtages af senior rådgiver Susanna Sepponen, som kommer fra posten som sekretær for NOP-HS.

Som tidligere beskrevet i *Nyt fra Biblioteksstyrelsen*, 4, 2006, er der i løbet af 2006 arbejdet på at få en ny styringsmodel for netbibliotekerne på plads. Efter analyse og forslag til styringsmodel af konsulentfirmaet PLUSS Leadership blev oplæg fra Biblioteksstyrelsen drøftet med centrale aktører. På baggrund af en række høringssvar, foreligger der nu en styringsmodel, som organisatorisk træder i kraft i løbet af foråret 2007.

Organisering

Det centrale i den nye styringsmodel er koordinationsgruppen. Den har ansvaret for anvendelsen af de statslige midler og for fastlæggelsen og implementeringen af en samlet strategi for netbibliotekerne.

Herudover etableres der minimum to arbejdsgrupper: Én for markedsføring og én for it-udvikling. Da et af de primære formål med den ændrede styring er at udbrede kendskab til og benyttelse af netbiblioteker, skal den fælles markedsføring og formidling styrkes betragteligt. Ligeledes skal der tages initiativ til udvikling af en række tekniske faciliteter, som stilles til rådighed for netbibliotekerne.

Principper

Hovedprincippet i styringsmodellen er frivillighed. Formålet er, at alle folkebibliotekerne deltager i produktion og udvikling af netbibliotekerne. Deltagerne får del i de fælles initiativer, der udvikles i regi af koordinationsgruppen for de statslige midler på området.

I den nye styringsmodel lægges der op til, at netbibliotekerne fortsat er lokalt forankrede og i udgangspunktet ikke får direkte statsligt tilskud. Den kommunale finansiering går til den daglige og redaktionelle ledelse, indholdsproduktion, tilpasning af funktionalitet og udvikling.

Det betyder, at den statslige finansiering anvendes til fælles rammer og udviklingsinitiativer. Med tiden stilles en række faciliteter til rådighed for netbibliotekerne på koordinationsgruppens initiativ. Det kan være: Fælles teknisk platform, driftafvikling, udvikling af fælles funktionalitet og løsninger, brugerundersøgelser, markedsføring og evaluering.

Aktiviteter foråret 2007

I starten af 2007 sendte Biblioteksstyrelsen invitationer ud til de udvalgte organisationer, der skal deltage i koordinationsgruppen. Koordinationsgruppen bliver endeligt sammensat ultimo februar/ primo marts. Det første møde i koordinationsgruppen er planlagt til at være ultimo marts. Her skal der tages stilling til forretningsorden, sammensætning af undergrupperne principiel stillingtagen til anvendelsen af de statslige midler, ligesom der skal foretages indledende drøftelse af vision og strategi for netbibliotekerne.

Herefter vil der blive taget initiativ til at samle undergrupperne og få sat arbejdet i gang med hensyn til formulering af strategi. Det er hensigten, at den nye styringsmodel træder økonomisk i kraft 1. januar 2008.

Øget brugervenlighed i bibliotek.dk

Det skal være lettere at søge og bestille i databasen, og der skal tænkes i nye baner for at få flere til at benytte bibliotek.dk. Samtidig skal det undersøges, hvordan de lokale biblioteker kan integrere bibliotek.dk i deres egne hjemmesider.

Det er nogle af overskrifterne i bibliotek.dk udviklingsplan 2007, som Biblioteksstyrelsen netop har aftalt med Dansk BiblioteksCenter. Der er i alt 81 projekter på udviklingsplanen, hvoraf kan nævnes:

- Forenkling
Den enkelte bruger skal opleve bibliotek.dk som nem og enkel at gå til. Brugergænsefladen skal gøres mere overskuelig, f.eks. ved at standardindstillingen kun viser de mest anvendte søgeformer. Til gengæld får brugeren flere muligheder for at vælge funktioner til og fra, så f.eks. den musikinteresserede kan få fremhævet søgning efter noder.
- Zoom
Med automatisk zoom-funktion bliver det lettere at afgrænse en søgning eller at søge videre med afsæt i det oprindelige søgeresultat. De hyppigst forekommende emneord m.v. i søgeresultatet præsenteres til videre søgning.
- Værkvisning
Søgningen bliver brugerorienteret i stedet for biblioteksorienteret, når værket – og ikke udgaven – er det centrale i søgningen. bibliotek.dk fik værkvisning i 2005, bestilling på værk niveau i slutningen af 2006 – og funktionen skal nu forbedres og udvides. Det undersøges samtidig, hvordan værkvisningen kan genbruges i lokale bibliotekssystemer.
- Flere fuldttekster
bibliotek.dk's brugere skal have bedre adgang til gratis fuldttekster. Det gælder både bøger, artikler, musik, film og spil.
- Fjernlån
Bestillinger sendes automatisk til det bibliotek, der først kan opfylde lånet. Funktionen skal tilvælges af de enkelte biblioteker.
- Integration i lokale brugergænseflader
Flere biblioteker har efterlyst muligheden for at integrere bibliotek.dk i deres egne hjemmesider. Et notat skal undersøge, hvordan bibliotek.dk som lokal brugergænseflade kan sælges til biblioteker og systemleverandører. Et andet notat skal afklare de tekniske forhold ved integration af bibliotek.dk i lokale brugergænseflader. Notatet skal være så generelt, at specifikationerne senere kan genbruges i andre projekter.
- Sociale teknologier
Skal bibliotek.dk indeholde forskellige brugeranmeldelser o. lign.? Og hvordan? Det skal der arbejdes videre med i 2007.

- Nye brugere
Det undersøges, om mobiltelefoner og andre typer håndholdte enheder kan hjælpe bibliotek.dk med at komme bredere ud, så databasen får flere brugere.

På www.bs.dk/bibliotekdk kan du i løbet af året følge med i, hvordan udviklingsplanens projekter skrider frem. Her vil der blive offentliggjort en række notater samt oversigter over de vigtigste udviklingsprojekter hvert kvartal.

På hjemmesiden kan du allerede nu læse hele udviklingsplanen for bibliotek.dk 2007 samt en kort gennemgang af planen. Udviklingsplanen har været gennem en offentlig høring og et efterfølgende møde med bibliotekslederforeningerne. Referatet af dette møde er ligeledes lagt på Biblioteksstyrelsens hjemmeside.

Resultatkontrakt 2007-2010

Biblioteksstyrelsen har forhandlet ny resultatkontrakt med Kulturministeriet for perioden 2007-2010. Kontrakten blev underskrevet kort før jul og kan læses på www.bs.dk.

Biblioteksstyrelsens forrige resultatkontrakt med Kulturministeriet løb i perioden 2003-2006. Derfor skulle en ny kontrakt på plads for perioden 2007-2010.

Som noget nyt er afsnittet "strategiske indsatsområder" nu erstattet af afsnittet "mål og resultatkrav". Disse tager udgangspunkt i Biblioteksstyrelsens opgavehierarki. Resultatkontrakten fokuserer fortsat på de resultater som skabes og ikke på hvordan, de skabes. Målene opstilles med udgangspunkt i mission og vision, altså med udgangspunkt i det, som styrelsen dels er sat til at løse og dels har af udfordringer fremover. Resultatkontrakten danner således grundlag for styrelsens arbejde og fokus de næste fire år.

Proces

Under processen har resultatkontrakten været drøftet blandt medarbejdere og ledelse og med departementet.

Efter et indledende møde med departementet, hvor forventede indsatser og fokusområder for kontrakten blev drøftet, blev der udarbejdet en række dokumenter, herunder udkast til mission, vision, strategiresumé, mål og resultatkrav. Udkast hertil blev drøftet blandt medarbejderne og herefter justeret og sendt over til departementet. Efter møde med departementet blev udkastet justeret og igen drøftet blandt medarbejderne, inden et endeligt udkast blev sendt til departementet til godkendelse.

Mål og resultater

Resultatkontraktens mål og resultatkrav er opdelt efter styrelsens fire hovedområder:

- minister- og ministeriebetjening
- myndighedsudøvelse
- udvikling
- og støtteudbetaling.

Valg af mål og resultatkrav er taget med forskellige hensyn for øje. Dels er der en række opgaver, styrelsen skal løse, dels har styrelsen udarbejdet strategien *Fra information til viden* og endelig har Kulturministeriet opstillet en række kulturpolitiske fokusområder.

De valgte mål er:

- Godt og klart samarbejde med departementet
- Den optimale biblioteksstruktur
- Skabelse af adgang, indhold og formidling
- Effektiv tilskudsforvaltning.

For hvert mål er der en række resultatkrav, der beskriver mere konkrete handlinger, der skal udføres. Resultatkontraktens mål og resultatkrav er valgt ud fra fokusering på et behov for at fortsætte udviklingen af det hybride bibliotek, for udvikling af biblioteksservice i det fysiske bibliotek og for at sikre, at styrelsen har de nødvendige kompetencer til sagsbehandling og rådgivning af departementet i myndigheds- og bevillingsopgaver samt ved administrering af puljer.

Den samlede resultatkontrakt med mål og resultatkrav kan ses på www.bs.dk.

Konference

Elevations – the Networking Library d. 10.-12. juni 2007

En international konference for alle, som interesserer sig for biblioteksudvikling, brugerinvolvering og netværk.

Where democracy happens – the process of inclusion er overskriften på Nancy Tessmann's oplæg på konferencen. Et stærkt indkast til det gennemgående tema – *elevations* – som handler om, hvordan biblioteker kan hæve overliggeren på kvalitet og service, når man indgår i samarbejde og netværk med andre aktører med forskellige kompetencer. At udvikling gennem netværk og inddragelse af brugere kan forstærke bibliotekets rolle som det kit, der styrker demokratiet i lokalsamfundet.

15 internationale oplægsholdere fra otte forskellige lande vil fortælle om strategi-udvikling og innovation gennem inddragelse af netværk og brugere i både fysiske og virtuelle biblioteker og verden udenfor bibliotekerne:

- Teresa Peters, Bill & Melinda Gates Foundation, Global Libraries
- Nancy Tessmann, Salt Lake City
- Christine Macenzie, Melbourne, Australia
- Rob Froud, Sommerset, UK
- Ragnar Audunson, Oslo
- Flemming Vang Sparsø, Danisco
- Per Schulze, Lokale- og Anlægsfonden
- Peter Giger and Eva Norling, Sverige
- Samuli Kunttu, Bibliotek 10, Finland
- Andrew Cranfield/EBLIDA, Den Haag
- Jens Thorhauge, Biblioteksstyrelsen
- Knud Schulz, Marie Østergård og Sidsel Bech-Petersen, Hovedbiblioteket i Århus.

Sofasessions, get2gether og DinnerParty 2.0 skal styrke udveksling af ideer og netværk. Desuden inviteres studerende og fagfolk til at præsentere "poster sessions" med nye projekter, forskningsresultater m.m.

Det foreløbige program og tilmeldingsskema kan ses på www.elevations.dk. Vi forbeholder os ret til ændringer, tilføjelser og overraskelser.

Biblioteksstyrelsen, Danmarks Biblioteksforening, Norsk Biblioteksforening og EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations) og Den nordiske Halmstad-konferencegruppe, er samarbejdspartnere og medværter for konferencen Elevations, der arrangeres af Borgerservice og Biblioteker, Århus Kommune.

Dansk BiblioteksCenter er hovedsponsor.

Nationale licenser og internationalt samarbejde

Biblioteksstyrelsen lagde den 19. og 20. februar hus til den anden workshop for internationale eksperter i 2007 sponsoreret af Knowledge Exchange-partnerne (DEFF, DFG, JISC and SURF). Workshoppen fokuserede på nationale licenser til digital videnskabelig information med 40 deltagere, der repræsenterer de fire partner organisationer og deres komitéer.

Workshoppen var i sin struktur lagt an som en 'workshop of task not of talks' og sigtede derfor mod konkrete resultater. Målet er at hjælpe Knowledge Exchange-partnerne til gennem samarbejde at styrke og udvikle fremtidige licensstrukturer og forretningsmodeller for adgang til videnskabelig information med udgangspunkt i forskerverdenens behov.

DEFF var, som Knowledge Exchange-partner, vært for denne workshop, der af Norman Wiseman, Head of Outreach and Services, JISC, blev fremhævet som en stor succes. I sin afslutningstale takkede Norman Wiseman deltagerne for deres store engagement og indsats for afklaring og diskussion af de udfordringer og muligheder, et kommende Knowledge Exchange samarbejde kan bringe på dette område.

Workshoppens fire grupperdiskussioner fokuserede på emnerne *Getting Content, Providing Access, Statistics and Evaluation, Access and Administration, Alternative business Models*. Resultatet var identificeringen af en lang række forslag og potentielle handlinger, som i de kommende uger vil blive formuleret som anbefalinger til Knowledge Exchange-partnerne.

Nogle tidlige indikationer af disse anbefalinger er, at partnerne mere systematisk evaluerer erfaringer om de nuværende *Big deals* kontrakter. Partnerne blev ligeledes opfordret til at investere fælles kræfter i at definere nuværende og fremtidige licensstrukturer og konstruktioner, som er nødvendige for at understøtte fremtidig adgang og anvendelse i undervisning og forskning. Det betyder blandt andet yderligere analyser og undersøgelser af prismodeller, brugerrettigheder, permanent adgang, brugerautentifikation og ERM-systemer. De samlede anbefalinger fra workshoppen vil blive udgivet som en rapport af Knowledge Exchange i løbet af foråret.

Mere information om workshoppen og Knowledge Exchange kan findes på www.knowledge-exchange.org

Hanne Marie Kværndrup

Ny licensorganisering i DEFF

Det elektroniske licenssamarbejde blev grundlagt af de store universitetsbiblioteker i 1998. Gruppen bestod dengang af repræsentanter fra de 12 FC-biblioteker. Efterfølgende er gruppen blevet udvidet med én repræsentant fra de mindre forskningsbiblioteker, og i 2004 fik Undervisningsministeriets institutioner én repræsentant med i gruppen.

Licenssamarbejdet er i dag udvidet til at omfatte universiteter, forskningsinstitutioner, offentlig administration, uddannelsesinstitutioner, og snart følger gymnasierne med.

Kravene fra de forskellige institutionstyper er vidt forskellige, og licensgruppen vil derfor fra 2007 blive to licensgrupper.

- Licensgruppen for universiteter og forskningsinstitutioner (LUF)
- Licensgruppen for uddannelsesinstitutioner (LUB)

Begge grupper er udpeget og har afholdt deres første møder.

Med årets start er licensgrupperne nu fuldt bemandet, og vi byder velkommen til:

Janne Vendt, jve@bs.dk,
tlf. 33 73 33 79
og Kirsten Due, kdu@bs.dk,
tlf. 33 73 33 10.

Anette Schneider

Ny adgang til e-ressourcer for hospitaler og praktiserende læger

De danske offentlige sygehuse har hidtil haft en meget uensartet biblioteksbetjening. En række sygehuse har fra licensernes spæde start været opfattet som en del af universiteternes campus-områder. Dette var især i hovedstadsområdet, Århus og på Fyn. Senere er et par sygehuse med

universitetsstatus blevet koblet på universiteternes aftaler, men dels findes der ikke en registrant over universitetshospitaler, dels begyndte det at blive svært at få forlagene til at tage hospitalerne med ind i aftalerne.

Enkelte sygehuse valgte derfor selv at tilmelde sig licenserne enten enkeltvis eller i nogle få tilfælde som Aftaler. Et helt specielt koncept blev skabt i Århus Amt, hvor en række selvstændige sygehuse og sygeplejeskoler gik sammen og dannede et konsortie i konsortiet.

Med det nye Danmarkskort blev der i Danske Regioner stillet et krav om at alle danske offentlige sygehuse og de praktiserende læger skulle have adgang til en basispakke af elektronisk information. I et samarbejde mellem Danske Regioner, en række hospitalsbiblioteker og DEFF er der blevet undersøgt, udvalgt, forhandlet og etableret adgang til en stor mængde af information. Danske Regioner har stillet 12 mio. kr. til rådighed for projektet.

Med starten af 2007 har alle danske offentlige sygehuse og de praktiserende læger adgang til mere end 5.000 elektroniske tidsskrifter og en række databaser. Adgangen til hospitalerne vil i første omgang være via fem regionale DEFNet-adgange, mens de praktiserende læger meget snart vil få adgang via Sundhed.dk og digital signatur.

Anette Schneider

Overbygningspuljen 2007

I henhold til § 12 i *Lov om biblioteksvirksomhed* (lov nr. 340 af 17. maj 2000) afholder Staten udgiften til centralbiblioteksvirksomheden. Statens bevilling her til fastsættes på de årlige finanslove. Af bevillingen afsættes et beløb til forsøg, på centralbiblioteksområdet (overbygningsfunktionerne) også kaldet Overbyg-

ningspuljen. For 2007 er der afsat 1,0 mio. kr. Der er ikke reserveret midler til indsatsområder inden for Overbygningspuljens område i 2007. Midlerne på Overbygningspuljens område ønskes anvendt til frie forsøg.

Ansøgningsfrist

Ansøgningsfristen til Overbygningspuljen er den 15. marts kl. 16.00.

Henvendelser

Spørgsmål og kommentarer vedrørende administrationen af puljen rettes til specialkonsulent René Olesen, rol@bs.dk

René Olesen

Nyt medlem

Undervisningsministeriet har skiftet medlem i Biblioteksstyrelsens fagligt rådgivende udvalg for Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker, RUF. Pædagogisk konsulent Ulla Sverrild er udtrådt af udvalget, og konsulent Ulla Næsgaard er indtrådt i stedet.

Lone Hansen

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

Ansøgningsterminen den 1. november 2006.

I begyndelsen af januar var der møde i Biblioteksstyrelsens fagligt rådgivende udvalg for Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker, RUF, vedrørende ansøgninger til Udviklingspuljen til ansøgningsterminen den 1. januar 2006. Biblioteksstyrelsen har på baggrund af rådgivningen truffet beslutning om fordeling af tilskud, og ansøgere har modtaget afgørelser medio januar 2007.

Referat fra RUFs møde med tilhørende bilag kan ses på Biblioteksstyrelsens hjemmeside.

Der er givet tilsagn for 2007 og 2008 på i alt kr. 17.717.666 fordelt på 2007 og 2008 som følger:

2007: kr. 14.173.116

2008: kr. 3.544.550.

En samlet oversigt over ansøgningerne fordelt på indsatsområde kan ses på nedenstående tabel.

Oversigt: Rapporter modtaget i perioden 1. november 2006 – 16. februar 2007

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

Viden i dialog: Undersøgelse af bibliotekernes rolle som læringscenter i flerkulturelle lokalsamfund

Tilskudsmodtager: Bibliotekerne i Århus, København, Odense

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004: kr. 300.000

Rapport om Unge og biblioteker.

Bedre Bibliotek for Unge

Tilskudsmodtager: Roskilde Bibliotek, Centralbibliotek for Roskilde Amt, Vestsjællands Amt og Bornholms Regionskommune

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004: kr. 220.000

“Café den åbne dør”

Tilskudsmodtager: Helsingør Kommunes Biblioteker

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.3.2004: kr. 150.000

Udvikling af lokalbibliografisk arbejde

Tilskudsmodtager: Vejle Bibliotek

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005: kr. 350.000

Anmelderklubber: Brugerinddragelse og medindflydelse skaber udvikling og udfordring – projektnedning og projekt

Tilskudsmodtager: Helsingør Kommunes Biblioteker

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003: kr. 42.600

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004: kr. 328.800

Læring, lyst og Viden: Unge, informationskompetence og bibliotekerne

Tilskudsmodtager: Københavns Kommunes Biblioteker

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003: kr. 75.000

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004: kr. 500.000

Udvikling af bibliotekstilbud i Norddjurs Kommune

Tilskudsmodtager: Grenaa Kommune

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.6.2005: kr. 141.000

Fra alle os til alle jer

Tilskudsmodtager: Herning Centralbibliotek

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005: kr. 96.320

Sprogstimulering af tosprogede børn i alderen 0-10 år

Tilskudsmodtager: Københavns Kommunes Biblioteker

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.3.2004: kr. 118.500

BØRN BRUGER BIBLIOTEKER, Idekatalog Sprogstimulering af tosprogede børn i alderen 0-10 år

Tilskudsmodtager: Københavns kommune. Kultur- og Fritidsforvaltningen.

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005: kr. 217.500

Kardan Axels Opfinderbibliotek - formidling af faglitteratur

Tilskudsmodtager: Vejle Bibliotek

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004: kr. 325.000

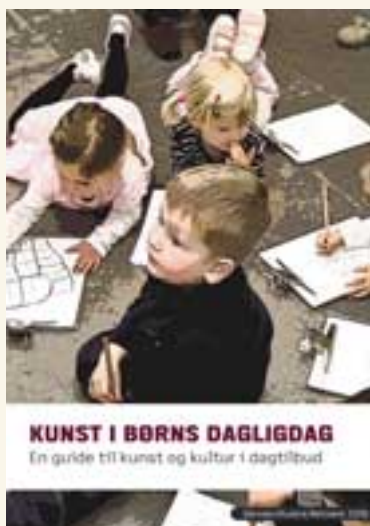
Lone Hansen

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker. Ansøgningstermin 1. november 2006

Nedenstående tabel viser fordelingen af ansøgte beløb samt bevilling fordelt på frie forsøg og indsatsområder

Indsatsområde	Antal bevilget	Antal	Budget i alt	Søgt i alt	Egen finansiering	Anden finansiering	Bevilget 2007	Bevilget 2008	Bevilget 2007/2008
Bibliotekerne og Borgerservice	11	12	7.739.875	4.368.700	3.254.175	45.000	1.515.600	325.000	1.840.600
Bibliotekets rolle som demokratisk væksthushus	4	8	11.990.254	4.889.988	5.748.132	5.005.018	1.265.000	750.000	2.015.000
Bibliotekets rolle som kulturmødested	3	8	4.520.480	2.381.950	1.838.530	200.000	877.008	0	877.008
Bibliotekets rolle som støtte til den danske vidensstrategi	6	15	6.572.571	3.368.490	2.631.401	315.000	1.153.290	0	1.153.290
Etablering af adgang til digitalt indhold	11	16	10.953.700	6.523.760	3.814.440	595.000	3.743.300	900.000	4.643.300
Fremtidens bibliotekstilbud til børn	4	18	8.396.271	4.830.636	3.503.335	107.500	650.000	0	650.000
Frie forsøg	10	22	23.308.591	12.931.935	9.711.011	665.645	3.724.500	1.398.000	5.122.500
Skolebiblioteket	8	16	7.022.690	3.917.623	2.099.717	1.086.340	1.244.418	171.550	1.415.968
I alt	57	115	80.504.432	43.213.082	32.600.741	8.019.503	14.173.116	3.544.550	17.717.666

Lone Hansen/ 25. januar 2007

Kunst i børns dagligdag

Tre nye håndbøger skal inspirere til mere kunst og kultur i børnehaver, skoler og på bibliotekerne.

Den igangværende Læselyst-kampagne og Kunstrådets Huskunstnerordning, der giver tilskud til ansættelse af kunstnere i skoler og gymnasier, har skabt øget interesse for at inddrage kunst og kultur i børns dagligdag. I de nye håndbøger kan alle institutioner i børns verden få inspiration og gode råd om, hvordan der skabes kontakt, og hvordan mødet mellem barnet og kunsten bedst kan etableres. Her gennemgås de enkelte kunstområder med nyttige tips om f.eks. støttemuligheder, tilbud om rådgivning, mulige samarbejdspartnere, links på Internettet, relevant litteratur og sidst – men ikke mindst – eksempler på konkrete kunst- og kulturaktiviteter til inspiration for arbejdet.

For første gang nogensinde er informationerne om børn, kunst og kultur nu samlet på ét og samme sted, og oplysningerne vil løbende blive opdateret i elektronisk form på Børnekulturportalen www.boernogkultur.dk

Håndbøgerne er gratis, og kan bestilles hos sekretariatet på Børnekulturens Netværk på telefon 33 73 33 70 eller på e-post bkn@boernekultur.dk. Publikationerne kan endvidere downloades i pdf-format på www.boernekultur.dk.

Bibliotekar *Kirsten Due* er ansat som bibliotekskonsulent i Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek fra 2. januar 2007.

Bibliotekar *Janne Vendt* ansat som bibliotekskonsulent i Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek fra 2. januar 2007.

Cand.mag. i teatervidenskab og kulturjournalistik *Randi Svendsen* er ansat som projektleder i Udviklingsafdelingen (R&U) fra 2. januar 2007. Hun kommer fra Kulturministeriet og udlånes for en toårig periode til en ny statistikopgave.

Cand.scient.pol. *Brit Borum Madsen*, Udviklingsafdelingen (R&U), er fratrådt 1. februar 2007.

Cand.jur. *Jette Lauridsen*, Bladpuljesekretariatet, er fratrådt 1. februar 2007.

Biblioteksassistent, merkonom *Jette Capell*, Biblioteksafgiften, er gået på pension 1. februar 2007.

Afsender
Biblioteksstyrelsen
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V.

